

جمهوری اسلامی ایران
Islamic Republic of Iran

مؤسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران

Institute of Standards and Industrial Research of Iran

استاندارد ملی ایران

شماره استاندارد

چاپ اول

(تاریخ)

ISIRI

1st. Edition

(date)

سیستم های مدیریت ایمنی و بهداشت
حرفه ای - الزامات

مؤسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران
تهران - خیابان ولیعصر، ضلع جنوبی میدان ونک، پلاک ۱۲۹۴، صندوق پستی: ۱۴۱۵۵-۶۱۳۹
تلفن: ۸۸۸۷۹۴۶۱-۵
دورنگار: ۸۸۸۸۷۱۰۳ و ۸۸۸۸۷۰۸۰
کرج - شهر صنعتی، صندوق پستی ۳۱۵۸۵-۱۶۳
تلفن: ۸-۲۸۰۶۰۳۱ (۰۲۶۱)
دورنگار: ۲۸۰۸۱۱۴ (۰۲۶۱)
پیام نگار: standard@isiri.org.ir
وبگاه: www.isiri.org
بخش فروش، تلفن: ۲۸۱۸۹۸۹ (۰۲۶۱)، دورنگار: ۲۸۱۸۷۸۷ (۰۲۶۱)
بهها: ریال

Institute of Standards and Industrial Research of IRAN
Central Office: No.1294 Valiaser Ave. Vanak corner, Tehran, Iran
P. O. Box: 14155-6139, Tehran, Iran
Tel: +98 (21) 88879461-5
Fax: +98 (21) 88887080, 88887103
Headquarters: Standard Square, Karaj, Iran
P.O. Box: 31585-163
Tel: +98 (261) 2806031-8
Fax: +98 (261) 2808114
Email: standard@isiri.org.ir
Website: www.isiri.org
Sales Dep.: Tel: +98(261) 2818989, Fax.: +98(261) 2818787
Price:7250 Rls.

به نام خدا

آشنایی با مؤسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران

مؤسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران به موجب بند یک ماده ۳ قانون اصلاح قوانین و مقررات مؤسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران، مصوب بهمن ماه ۱۳۷۱ تنها مرجع رسمی کشور است که وظیفه تعیین، تدوین و نشر استانداردهای ملی (رسمی) ایران را به عهده دارد.

تدوین استاندارد در حوزه های مختلف در کمیسیون های فنی مرکب از کارشناسان مؤسسه* صاحب نظران مراکز و مؤسسات علمی، پژوهشی، تولیدی و اقتصادی آگاه و مرتبط انجام می شود و کوششی همگام با مصالح ملی و با توجه به شرایط تولیدی، فناوری و تجاری است که از مشارکت آگاهانه و منصفانه صاحبان حق و نفع، شامل تولیدکنندگان، مصرف کنندگان، صادرکنندگان و وارد کنندگان، مراکز علمی و تخصصی، نهادها، سازمان های دولتی و غیر دولتی حاصل می شود. پیش نویس استانداردهای ملی ایران برای نظرخواهی به مراجع ذی نفع و اعضای کمیسیون های فنی مربوط ارسال می شود و پس از دریافت نظرها و پیشنهادهای در کمیته ملی مرتبط با آن رشته طرح و در صورت تصویب به عنوان استاندارد ملی (رسمی) ایران چاپ و منتشر می شود.

پیش نویس استانداردهایی که مؤسسات و سازمان های علاقه مند و ذیصلاح نیز با رعایت ضوابط تعیین شده تهیه می کنند در کمیته ملی طرح و بررسی و در صورت تصویب، به عنوان استاندارد ملی ایران چاپ و منتشر می شود. بدین ترتیب، استانداردهایی ملی تلقی می شود که بر اساس مفاد نوشته شده در استاندارد ملی ایران شماره ۵ تدوین و در کمیته ملی استاندارد مربوط که مؤسسه استاندارد تشکیل می دهد به تصویب رسیده باشد.

مؤسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران از اعضای اصلی سازمان بین المللی استاندارد (ISO)^۱ کمیسیون بین المللی الکتروتکنیک (IEC)^۲ و سازمان بین المللی اندازه شناسی قانونی (OIML)^۳ است و به عنوان تنها رابط^۴ کمیسیون کدکس غذایی (CAC)^۵ در کشور فعالیت می کند. در تدوین استانداردهای ملی ایران ضمن توجه به شرایط کلی و نیازمندی های خاص کشور، از آخرین پیشرفتهای علمی، فنی و صنعتی جهان و استانداردهای بین المللی بهره گیری می شود.

مؤسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران می تواند با رعایت موازین پیش بینی شده در قانون، برای حمایت از مصرف کنندگان، حفظ سلامت و ایمنی فردی و عمومی، حصول اطمینان از کیفیت محصولات و ملاحظات زیست محیطی و اقتصادی، اجرای بعضی از استانداردهای ملی ایران را برای محصولات تولیدی داخل کشور و / یا اقلام وارداتی، با تصویب شورای عالی استاندارد، اجباری نماید. مؤسسه می تواند به منظور حفظ بازارهای بین المللی برای محصولات کشور، اجرای استاندارد کالاهای صادراتی و درجه بندی آن را اجباری نماید. همچنین برای اطمینان بخشیدن به استفاده کنندگان از خدمات سازمانها و مؤسسات فعال در زمینه مشاوره، آموزش، بازرسی، ممیزی و صدورگواهی سیستم های مدیریت کیفیت و مدیریت زیست محیطی، آزمایشگاه ها و مراکز کالیبراسیون (واسنجی) وسایل سنجش، مؤسسه استاندارد این گونه سازمان ها و مؤسسات را بر اساس ضوابط نظام تأیید صلاحیت ایران ارزیابی می کند و در صورت احراز شرایط لازم، گواهینامه تأیید صلاحیت به آن ها اعطا و بر عملکرد آنها نظارت می کند. ترویج دستگاه بین المللی یکاها، کالیبراسیون (واسنجی) وسایل سنجش، تعیین عیار فلزات گرانبها و انجام تحقیقات کاربردی برای ارتقای سطح استانداردهای ملی ایران از دیگر وظایف این مؤسسه است.

- 1- International organization for Standardization
- 2 - International Electro technical Commission
- 3- International Organization for Legal Metrology (Organization International de Metrology Legal)
- 4 - Contact point
- 5 - Codex Alimentarius Commission

کمیسیون فنی تدوین استاندارد «سیستم های مدیریت ایمنی و بهداشت حرفه ای - الزامات»

رئیس:

کلانتر معتمد ، محمد حسین
(فوق لیسانس مهندسی صنایع)

سمت و/ یا نمایندگی
مشاور رییس موسسه و رییس کمیته
تخصصی تدوین مدارک سیستم
مدیریت کیفیت

دبیر:

مقتدر ، مهناز
(فوق لیسانس مدیریت محیط زیست)
منتظری، نزهت
(فوق لیسانس برنامه ریزی و مدیریت محیط زیست)

کارشناس اداره کل استاندارد و
تحقیقات صنعتی تهران
کارشناس مدیریت بازرسی کالا و امور
صادرات و واردات موسسه استاندارد

اعضاء: (اسامی به ترتیب حروف الفبا)

اختری، اردلان
(مهندس صنایع)

گروه کارشناسان ایران
سازمان مدیریت صنعتی

پورقاسمی، علی
(فوق لیسانس مدیریت صنعتی)

شرکت IMQ

زندیه، محسن
(لیسانس)

شرکت بیرووریتاس

شادفر، امیررضا
(فوق لیسانس مهندسی صنایع)

شرکت SGS

صفاری، پیمان
(فوق لیسانس مهندسی مکانیک)

شرکت توف رایلند

فاضلی، رضا
(لیسانس مهندسی صنایع)

IPHRD

قنات آبادی، نوید رضا
(فوق لیسانس بهداشت حرفه ای)

شرکت IMQ

نادعلی، مهرنوش
(فوق لیسانس)

صفحه	فهرست
ج	آشنایی با مؤسسه استاندارد
د	کمیسیون فنی تدوین استاندارد
و	پیش گفتار
ز	مقدمه ۰
۱	هدف و دامنه کاربرد ۱
۱	مراجع الزامی ۲
۲	اصطلاحات و تعاریف ۳
۵	الزامات سیستم مدیریت OH&S ۴
۱۵	پیوست ها ۵

پیش گفتار

استاندارد " ..... " که پیش نویس آن در کمیسیون های مربوط توسط (مؤسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران / سازمان .....) تهیه و تدوین شده و در ..... اجلاس کمیته ملی استاندارد..... مورخ ..... مورد تصویب قرار گرفته است ، اینک به استناد بند یک ماده ۳ قانون اصلاح قوانین و مقررات مؤسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران، مصوب بهمن ماه ۱۳۷۱ ، به عنوان استاندارد ملی ایران منتشر می شود .

برای حفظ همگامی و هماهنگی با تحولات و پیشرفت های ملی و جهانی در زمینه صنایع، علوم و خدمات، استانداردهای ملی ایران در مواقع لزوم تجدید نظر خواهد شد و هر پیشنهادی که برای اصلاح و تکمیل این استانداردها ارائه شود، هنگام تجدید نظر در کمیسیون فنی مربوط مورد توجه قرار خواهد گرفت . بنابراین، باید همواره از آخرین تجدیدنظر استانداردهای ملی استفاده کرد.

منابع و ماخذی که برای تهیه این استاندارد مورد استفاده قرار گرفته به شرح زیر است:

BS OHSAS 18001:2007

مقدمه

سازمان ها از هر نوع که باشند بطور فزاینده ای علاقمند به دستیابی واثبات عملکرد ایمنی و بهداشت حرفه ای OH&S^۱ از طریق کنترل ریسک های OH&S و سازگار با خط مشی و اهداف OH&S خود هستند. آن ها این کار را در قالب قوانینی که به طور روز افزون سخت گیرانه تر می شوند، تکوین خط مشی های اقتصادی و سایر اقدامات در جهت تقویت روال مطلوب OH&S و گسترش توجه همه جانبه از سوی طرف های ذینفع نسبت به موضوعات OH&S انجام می دهند.

بسیاری از سازمان ها برای ارزیابی عملکرد OH&S "بازنگری ها" یا "ممیزی ها" را انجام داده اند. با این همه ممکن است که این بازنگری ها و ممیزی ها به تنهایی کافی نباشند تا به یک سازمانطمینان دهند که عملکرد آن نه تنها الزامات قانونی و خط مشی آن را برآورده می کند، بلکه این امر استمرار خواهد داشت. این فعالیت ها برای اینکه موثر باشند لازم است در قالب یک سیستم مدیریت سازمان دهی شده انجام و با فعالیت های کلی مدیریت ادغام شوند.

استانداردهای OHSAS به این منظور تهیه شده اند که عناصر یک سیستم مدیریت OH&S را برای سازمان فراهم نمایند تا بتوانند با سایر الزامات مدیریت ادغام شوند و سازمانها را در دستیابی به اهداف اقتصادی و OH&S یاری نماید. این استانداردها مانند سایر استانداردهای بین المللی قصد ایجاد موانع تجاری غیر تعرفه ای یا افزایش و یا تغییر تعهدات قانونی سازمان را ندارد.

این استاندارد الزامات سیستم مدیریت OH&S را مشخص می کند تا سازمان با توجه به الزامات قانونی و آگاهی از ریسک های OH&S قادر به توسعه و اجرای خط مشی و اهداف شود. قصد بر این است که در تمام سازمان ها از هر نوع و اندازه کاربرد داشته باشد و شرایط گوناگون جغرافیایی، فرهنگی و اجتماعی را در برگیرد. مبنای این نگرش در شکل یک نشان داده شده است. موفقیت این سیستم بستگی به تعهد تمامی کارکنان در کلیه سطوح و امور سازمانی به خصوص مدیریت رده بالا دارد. چنین سیستمی سازمان را قادر به تکوین خط مشی OH&S، ایجاد اهداف و فرایندهای دستیابی به تعهدات خط مشی، انجام اقدامات در صورت نیاز برای بهبود عملکرد واثبات انطباق سیستم با الزامات این استاندارد، می سازد. هدف کلی این استاندارد حمایت و ارتقا روال مطلوب OH&S در تعادل با نیازهای اقتصادی- اجتماعی است. باید یادآوری کرد که بسیاری از الزامات را می توان همزمان مورد توجه قرار داد یا در هر زمانی به آن ها رجوع کرد.

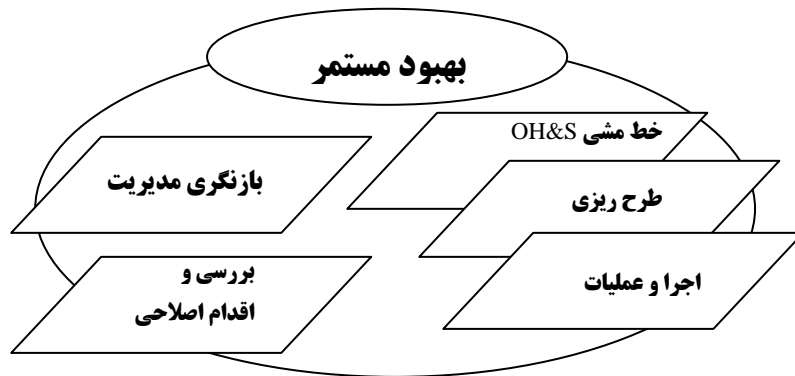
ویرایش دوم استاندارد ر OHSAS تمرکز بر شفاف سازی ویرایش اول و در نظر گرفتن استانداردهای ایران- ایزو ۹۰۰۱، ۱۳۸۰ ایران- ایزو ۱۴۰۰۱، ILO-OSH و سایر استانداردهای سیستم مدیریت OH&S یا نشریات تهیه شده است تا سازگاری این استانداردها را برای منافع جامعه کاربر ارتقا دهد.

تمایز مهمی بین این استاندارد که الزامات سیستم مدیریت OH&S سازمان را توصیف می کند و می تواند برای صدور گواهی / ثبت / ویا^۲ خود اظهاری سیستم مدیریت OH&S سازمان مورد استفاده قرار گیرد با

یک راهنمای غیر قابل صدور گواهی که فقط به منظور فراهم کردن کمک عمومی به سازمان برای ایجاد ، برقراری یا بهبود سیستم مدیریت OH&S استفاده می شود وجود دارد ، مدیریت OH&S طیف کاملی از موضوعات شامل موضوعات رقابتی و راهبردی را در بر می گیرد. یک سازمان می تواند با اثبات اجرای موفقیت آمیز این استاندارد به طرف های ذینفع اطمینان دهد که یک سیستم مدیریت OH&S برقرار شده است.

سازمان هایی که به راهنمایی های عمومی بیشتری در محدوده وسیعی از موضوعات سیستم مدیریت OH&S نیاز دارند ، به استاندارد OHSAS 18002 ارجاع داده می شوند. هرگونه ارجاعی به سایر استانداردهای بین المللی تنها برای کسب اطلاعات است.

شکل یک- الگوی سیستم مدیریت OH&S برای استاندارد

یادآوری- این استاندارد بر اساس روش شناسی معروف ، طرح، اجرا ، بررسی و اقدام است. این روش شناسی بطور مختصر به شرح زیر است:

- طرح ریزی: ایجاد اهداف و فرایندها که برای توزیع نتایج مطابق با خط مشی OH&S سازمان لازم است.
- اجرا: اجرای فرایندها
- کنترل: پایش و سنجش فرایندها نسبت به خط مشی OH&S ، اهداف، الزامات قانونی و سایر الزامات و گزارش نتایج
- اقدام: اقدامات برای بهبود مداوم عملکرد OH&S

بسیاری از سازمان ها عملیات خود را از طریق کاربرد فرایندهای یک سیستم و برهم کنش های آنها که با عنوان " رویکرد فرایندی " ارجاع می شود، مدیریت می کنند. استاندارد ایران ایزو ۹۰۰۱ استفاده از رویکرد فرایندی را ارتقا می بخشد. از آنجایی که روش شناسی طرح، اجرا، بررسی و اقدام می تواند برای تمامی فرایندها بکار برده شود ، دو نوع روش شناسی برای سازگار شدن در نظر گرفته می شود.

این استاندارد شامل الزاماتی است که به طور عینی می توان آنها را ممیزی کرد؛ هر چند الزامات مطلق فراتر از تعهدات سازمان را برای عملکرد OH&S ایجاد نمی کند، در خط مشی OH&S (الزاماتی) برای پیروی از الزامات قانونی قابل کاربرد و سایر الزامات که سازمان متعهد به آن است برای جلوگیری از جراحت، بیماری و بهبود مداوم وجود دارد. بنابراین دو سازمان که عملیات مشابه انجام می دهند ولی عملکرد OH&S متفاوتی دارند، هر دو می توانند الزامات این استاندارد را رعایت کنند.

این استاندارد الزامات ویژه سایر سیستم های مدیریت مانند مدیریت کیفیت، زیست محیطی، حفاظت یا مالی را شامل نمی شود گرچه عناصر این استاندارد می تواند با سایر سیستم های مدیریت همسو یا یکپارچه شوند. برای یک سازمان امکان سازگاری سیستم (های) مدیریت موجود خود به منظور ایجاد سیستم مدیریت OH&S که منطبق با الزامات این استاندارد باشد، امکان پذیر است با این وجود یاد آور می شود کاربرد عناصر متنوع سیستم مدیریت ممکن است بسته به نوع هدف و طرف های ذینفع درگیر متفاوت باشد. سطح جزییات و پیچیدگی سیستم مدیریت OH&S، گستره مستند سازی و منابع اختصاص یافته به آن بستگی به تعدادی از عوامل مانند: دامنه کاربرد سیستم، اندازه یک سازمان و ماهیت فعالیت ها، محصولات، خدمات و فرهنگ سازمانی دارد. این مورد ممکن است بویژه برای بنگاه های کوچک و متوسط اتفاق بیفتد.

سیستم های مدیریت ایمنی و بهداشت حرفه ای - الزامات

۱ هدف و دامنه کاربرد

این استاندارد الزاماتی را برای یک سیستم مدیریت OH&S به منظور توانا ساختن سازمان جهت کنترل ریسک های OH&S و بهبود عملکرد خود مشخص می کند. این استاندارد معیارهای خاص عملکرد OH&S و ویژگی های تفصیلی برای طراحی سیستم مدیریت را بیان نمی کند.

ویژگی های این استاندارد در مورد هر سازمانی که مایل به اعمال موارد زیر باشد کاربرد دارد:

الف) استقرار سیستم مدیریت OH&S به منظوراز بین بردن یا کمینه کردن ریسک هایی که کارکنان و سایر طرف های ذینفع را در معرض خطرات OH&S ناشی از فعالیت های سازمان قرار می دهند،

ب) اجرا، نگهداری و بهبود مداوم سیستم مدیریت OH&S،

پ) حصول اطمینان از انطباق با خط مشی OH&S سازمان و

ت) اثبات انطباق با این استاندارد از طریق:

۱) خود اظهاری و خودسنجی^۱ انطباق با ویژگیهای این استاندارد یا

۲) خواستار تایید انطباق سازمان توسط طرف های ذینفع نظیر مشتریان یا

۳) خواستار تایید خود اظهاری توسط طرف برون سازمانی و یا

۴) متقاضی دریافت گواهینامه / ثبت سیستم مدیریت OH&S توسط سازمان های صدور گواهی

تمامی الزامات این استاندارد به منظور تلفیق با هر سیستم مدیریت OH&S می باشد. گستره کاربرد این استاندارد به عواملی نظیر خط مشی OH&S سازمان، ماهیت فعالیت، ریسک و پیچیدگیهای عملیات سازمان بستگی دارد.

هدف این استاندارد توجه به OH&S سازمان است و قصد توجه به سایر حوزه های ایمنی و بهداشت مانند برنامه های رفاهی و تندرستی کارکنان، ایمنی محصول، آسیب به اموال و یا پیامدهای زیست محیطی را ندارد.

۲ مراجع الزامی

این استاندارد مراجع الزامی ندارد. سایر نشریات که اطلاعات و راهنما را فراهم می آورد در کتابنامه فهرست شده است. توصیه می شود آخرین نسخه از نشریات مورد استفاده قرار گیرد. نشریات مورد استفاده در این استاندارد عبارتند از:

OHSAS 18002, Occupational health and safety management systems – Guidelines for the implementation of OHSAS 18001

۳ اصطلاحات و تعاریف

در این استاندارد، اصطلاحات و تعاریف زیر به کار می رود:

۳-۱ ریسک قابل قبول (acceptable risk)

ریسکی که به سطحی کاهش یافته باشد که با توجه به تعهدات قانونی و خط مشی OH&S (بند ۳-۱۶) برای سازمان قابل پذیرش باشد.

۳-۲ ممیزی (audit)

فرایندی نظام یافته، مستقل و مدون به منظور به دست آوردن شواهد ممیزی و ارزیابی عینی آنها برای تعیین میزانی که معیارهای ممیزی برآورده شوند. (ISO 9000:2005, 3.9.1)

یادآوری ۱- "مستقل" لزوماً به معنای بیرون از سازمان نیست. در بسیاری از موارد به ویژه در سازمان های کوچکتر، استقلال می تواند از طریق نداشتن مسئولیت در فعالیت هایی که مورد ممیزی قرار می گیرند نشان داده شود.

یادآوری ۲- برای راهنمایی بیشتر در خصوص "شواهد ممیزی" و "معیارهای ممیزی" به استاندارد ایران ایزو ۱۹۰۱۱ مراجعه نمایید.

۳-۳ بهبود مداوم (continual improvement)

فرایند تکرار شونده ارتقا سیستم مدیریت OH&S (بند ۳-۱۳) به منظور دستیابی به بهبود در عملکرد کلی OH&S (بند ۳-۱۵) سازگار با خط مشی OH&S (بند ۳-۱۶) سازمان (بند ۳-۱۷).

یادآوری ۱- این فرایند لازم نیست در تمام زمینه های فعالیت به طور همزمان صورت گیرد.

یادآوری ۲- برگرفته از استاندارد ISO 14001:2004

۳-۴ اقدام اصلاحی (Corrective action)

اقدامی که برای از بین بردن علت یک عدم انطباق (۳-۱۱) یا سایر شرایط نامطلوب تشخیص داده شده انجام می گیرد.

یادآوری ۱- ممکن است برای یک عدم انطباق بیش از یک علت وجود داشته باشد.

یادآوری ۲- اقدام اصلاحی به منظور پیشگیری از وقوع مجدد انجام می گیرد، در صورتیکه اقدام پیشگیرانه (بند ۳-۱۸) به منظور پیشگیری از وقوع می باشد. (ISO 9000:2005 , 3,6,5)

۳-۵ مدرک (document)

اطلاعات و رسانه پشتیبان آن.

یادآوری - رسانه ممکن است کاغذ، دیسک رایانه ای مغناطیسی، الکترونیکی یا نوری، عکس یا نمونه اصلی یا ترکیبی از آنها باشد.

۳-۵ خطر (hazard)

منبع، شرایط یا عمل دارای پتانسیل برای آسیب به صورت جراحت یا بیماری (بند ۳-۸) برای افراد، یا ترکیبی از آنها.

۳-۷ شناسایی خطر (hazard identifization)

فرایند تشخیص وجود یک خطر (بند ۳-۶) و تعیین خصوصیات آن.

۳-۸ بیماری (ill health)

وضعیت جسمی یا روحی نامطلوب قابل شناسایی ناشی و/ یا تشدید یافته از فعالیت کاری و/ یا شرایط مرتبط با کار.

۳-۹ رویداد (incident)

واقعه (وقایع) مرتبط با کار که در آن جراحت یا بیماری (بند ۳-۸) (صرف نظر از شدت آن) و یا مرگ رخ داده یا بتواند رخ دهد.

یادآوری ۱ - یک حادثه رویدادی است که منجر به جراحت، بیماری یا مرگ شود.

یادآوری ۲ - رویدادی را که در آن جراحت، بیماری یا مرگ رخ ندهد، می توان "شبه حادثه"، "شبه تصادف"، "نزدیک به برخورد" یا "اتفاق خطرناک" نامید.

یادآوری ۳ - موقعیت اضطراری (بند ۴-۴-۷) نوع خاصی از رویداد است.

۳-۱۰ طرف ذینفع (non conformity)

فرد یا گروهی داخل یا خارج محل کار (بند ۳-۲۳) علاقمند یا تحت تاثیر عملکرد OH&S (بند ۳-۱۵) سازمان (بند ۳-۱۷).

۳-۱۱ عدم انطباق

برآورده نشدن یک الزام (ISO 9000:2005, 3.6.2; ISO 14001: 2004, 3.15).

یادآوری - عدم انطباق می تواند هر گونه انحراف از موارد ذیل باشد:

- استانداردهای کاری، روال، روش های اجرایی، الزامات قانونی مرتبط و غیره
- الزامات سیستم مدیریت OH&S (بند ۳-۱۳).

۳-۱۲ ایمنی و بهداشت حرفه ای (OH&S) (occupational health and safety)

شرایط و عواملی که ایمنی و بهداشت حرفه ای (OH&S) کارکنان، کارگران موقت، پرسنل پیمانی، بازدید کنندگان و هر شخص دیگری در محل کار (بند ۳-۲۳) را تحت تاثیر قرار داده یا می توانند تحت تاثیر قرار دهند.

یادآوری - الزامات قانونی برای بهداشت و ایمنی افرادی که خارج از محل کار اصلی یا در معرض فعالیت های محل کار هستند، می توانند برای سازمان ها موضوعیت پیدا کنند.

۳-۱۳ سیستم مدیریت OH&S (OH&S management system)

بخشی از سیستم مدیریت سازمان (بند ۳-۱۷) که به تکوین و استقرار خط مشی OH&S (بند ۳-۱۶) و مدیریت ریسک های OH&S (بند ۳-۲۱) بپردازد.

یادآوری ۱: سیستم مدیریت، مجموعه ای از عناصر مرتبط به هم سازمان جهت ایجاد خط مشی و اهداف و دستیابی به این اهداف است.

یادآوری ۲: سیستم مدیریت شامل ساختار سازمانی، فعالیت های طرح ریزی (بطور مثال: ارزیابی ریسک و تعیین اهداف)، مسئولیت ها، روال، روش های اجرایی (بند ۳-۱۹)، فرایندها و منابع است.

یادآوری ۳: برگرفته از ISO 14001: 2004 (3.8)

۳-۱۴ هدف OH&S (OH&S objective)

مقصود OH&S بر مبنای عملکرد OH&S (بند ۳-۱۵) که سازمان (بند ۳-۱۷) خود را برای تحقق آن مقید می‌سازد.

یادآوری ۱: اهداف در صورت امکان می‌بایستی کمی شوند.

یادآوری ۲: بند ۳-۴ الزام نموده که اهداف OH&S با خط مشی OH&S سازگار باشند.

۳-۱۵ عملکرد OH&S (OH&S performance)

نتایج قابل اندازه‌گیری مدیریت سازمان (بند ۳-۱۷) از ریسک‌های OH&S (بند ۳-۲۱).

یادآوری ۱: اندازه‌گیری عملکرد OH&S شامل اندازه‌گیری اثر بخشی کنترل‌های سازمان نیز می‌باشد.

یادآوری ۲: بر اساس مفاهیم سیستم‌های مدیریت OH&S (بند ۳-۱۳) نتایج همچنین میتوانند بر اساس خط مشی OH&S (بند ۳-۱۶)، اهداف OH&S (بند ۳-۱۴) و سایر الزامات عملکرد OH&S سازمان (بند ۳-۱۷) اندازه‌گیری شوند.

۳-۱۶ خط مشی OH&S (OH&S policy)

مقاصد و جهت‌گیری کلی یک سازمان (بند ۳-۱۷) در رابطه با عملکرد OH&S (بند ۳-۱۵) که رسماً توسط مدیریت رده بالا اعلام شده باشد.

یادآوری ۱- خط مشی OH&S چارچوبی برای اقدام و تعیین اهداف OH&S (بند ۳-۱۴) فراهم می‌آورد.

یادآوری ۲- برگرفته از ISO 14001: 2004(3.11).

۳-۱۷ سازمان (organization)

شرکت، شرکت سهامی، موسسه تجاری، مجتمع کاری، نهاد مسئول یا انیستیتو، یا بخش یا ترکیبی از آنها، اعم از ثبت شده یا نشده، عمومی یا خصوصی که دارای وظایف و تشکیلات اداری خاص خود باشد.

یادآوری: در سازمان‌هایی که بیش از یک واحد عملیاتی دارند هر کدام از واحد‌های عملیاتی را می‌توان، یک سازمان تلقی کرد. (ISO 14001: 2004, 3.16)

۳-۱۸ اقدام پیشگیرانه (preventive action)

اقدامی که برای از بین بردن علت یک عدم انطباق (بند ۳-۱۱) بالقوه یا سایر شرایط نامطلوب بالقوه انجام می‌گیرد.

یادآوری ۱: ممکن است برای یک عدم انطباق بالقوه بیش از یک علت وجود داشته باشد.

یادآوری ۲: اقدام پیشگیرانه به منظور پیشگیری از وقوع انجام می‌گیرد. در صورتیکه اقدام اصلاحی (بند ۳-۴) به منظور پیشگیری از وقوع مجدد انجام می‌گیرد. (ISO 9000: 2005, 3,6,4)

۳-۱۹ روش اجرایی (procedure)

طریقه مشخص شده‌ای برای اجرای یک فعالیت یا یک فرایند.

یادآوری: روش‌های اجرایی می‌توانند مدون باشند یا نباشند. (ISO 9000:2005, 3.4.5)

۳-۲۰ سابقه (record)

مدرکی (بند ۳-۵) که در آن نتایج به دست آمده ذکر می‌شود یا شواهدی را دال بر انجام فعالیت‌ها فراهم می‌آورد. (ISO 14001:2004,3.20)

۳-۲۱ ریسک (risk)

ترکیبی از احتمال وقوع یک واقعه خطرناک یا مواجهه(ها) با آن و شدت جراحت یا بیماری (بند ۳-۸) که می تواند به سبب آن رویداد یا مواجهه (ها) با آن واقعه به وجود آید.

۳-۲۲ ارزیابی ریسک (risk assessment)

فرایند ارزشیابی ریسک(ها) (بند ۳-۲۱) ناشی از خطر (ها)، با در نظر گرفتن کفایت کنترل های موجود و تصمیم گیری در این مورد که آیا ریسک(ها) قابل قبول است یا خیر.

۳-۲۳ محل کار (work place)

هر مکان فیزیکی که در آن فعالیت های مرتبط با کار تحت کنترل سازمان اجرا می شوند. یاد آوری - هنگام بررسی آنچه محل کار را تشکیل می دهد، سازمان (بند ۳-۱۷) بایستی به اثرات OH&S روی کارکنانی که به طور مثال سفر می کنند یا در حال نقل مکان هستند(مانند رانندگی، پرواز، سفر با قایق یا قطار)، کارکنانی که در محل مشتری یا کارفرما و یا در منزل خود کار می کنند توجه نماید.

۴ الزامات سیستم مدیریت OH&S

۴-۱ الزامات عمومی OH&S

سازمان باید یک سیستم مدیریت OH&S را براساس الزامات این استاندارد ایجاد، مدون، اجرا و نگهداری نموده و به طور مداوم بهبود دهد و نیز نحوه برآورده کردن این الزامات را مشخص نماید.

۴-۲ خط مشی OH&S

مدیریت رده بالا باید خط مشی OH&S سازمان را تعریف و تصویب نماید و اطمینان حاصل نماید در دامنه کاربرد تعریف شده سیستم مدیریت OH&S سازمان، این خط مشی:

(الف) با ماهیت و اندازه مخاطرات OH&S سازمان متناسب است،

(ب) شامل تعهد به جلوگیری از جراحت و بیماری و نیز بهبود مداوم مدیریت و عملکرد OH&S است،

(پ) حداقل شامل، تعهد به پیروی از الزامات قانونی قابل کاربرد و سایر الزاماتی که سازمان پذیرفته و مرتبط با خطرات OH&S سازمان است،

(ت) چارچوبی برای تعیین و بازنگری اهداف OH&S فراهم می آورد،

(ث) مدون، اجرا و نگهداری می شود،

(ج) به تمامی افرادی که تحت کنترل سازمان کار می کنند ابلاغ می گردد تا آنها از تعهدات فردی OH&S خود آگاه شوند،

(چ) در دسترس طرف های ذینفع قرار دارد و

(ح) در فواصل زمانی معین مورد بازنگری قرار می گیرد تا اطمینان حاصل شود که خط مشی همچنان مرتبط و متناسب با سازمان است.

۴-۳ طرح ریزی

۴-۳-۱ شناسایی خطر، ارزیابی ریسک و تعیین کنترل ها

سازمان باید روش (های) اجرایی برای شناسایی مداوم خطرات، ارزیابی ریسک و تعیین کنترل های لازم ایجاد، اجرا و برقرار نگهدارد.

در روش (های) اجرایی شناسایی خطرات و ارزیابی ریسک، باید موارد زیر را مد نظر قرار دهد:

الف) فعالیت های روز مره^۱ و غیر روز مره^۲

ب) فعالیت کلیه افرادی که به محل کار دسترسی دارند (شامل پیمانکاران و بازدید کنندگان)

پ) رفتار و قابلیت انسانی و سایر عوامل مربوط به انسان

ت) خطرات شناسایی شده که منشا بیرون از محل کار دارند و می توانند بهداشت و ایمنی افراد تحت کنترل سازمان را در محل کار به صورت نامطلوب تحت تاثیر قرار دهند،

ث) خطرات ایجاد شده در مجاورت محل کار توسط فعالیت های مرتبط با کار تحت کنترل سازمان

یادآوری ۱ - ممکن است ارزیابی چنین خطراتی به عنوان جنبه زیست محیطی مناسب تر باشد.

ج) زیر ساخت، تجهیزات و مواد موجود در محیط کار، که توسط سازمان یا سایرین فراهم شده باشد،

چ) تغییرات یا تغییرات پیشنهادی در سازمان، فعالیت ها و مواد (سازمان)

ح) اصلاحات در سیستم مدیریت OH&S، شامل تغییرات موقت و اثر آنها روی عملیات، فرایندها و فعالیت ها،

خ) هر گونه تعهدات قانونی قابل کاربرد در ارتباط با ارزیابی ریسک و اعمال کنترل های لازم (همچنین به یادآوری بند ۳-۱۲ رجوع شود)

د) طراحی فضای کار، فرایند ها، تاسیسات، ماشین آلات/ تجهیزات، روش های اجرایی عملیاتی و سازماندهی کار، شامل تطبیق با قابلیت های انسان.

روش های سازمان برای شناسایی خطرات و ارزیابی ریسک باید:

الف) با توجه به دامنه کاربرد، ماهیت و زمان بندی سازمان تعریف شود تا اطمینان حاصل شود که روشی کنش گراست تا روشی واکنشی، و

ب) برای شناسایی، اولویت بندی و مستند سازی ریسک ها، و بکار گیری کنترل ها در موارد مقتضی ارایه شود.

برای مدیریت تغییر، سازمان باید خطرات و ریسک های OH&S مرتبط با تغییرات سازمان، سیستم مدیریت OH&S یا فعالیت های آن را قبل از شروع چنین تغییراتی شناسایی نماید.

سازمان باید اطمینان حاصل نماید که نتایج این ارزیابی ها به هنگام تعیین کنترل ها مورد توجه قرار می گیرد. به هنگام تعیین کنترل ها، یا قصد تغییر در کنترل های موجود، باید به کاهش ریسک ها بر اساس

سلسله مراتب زیر توجه شود:

الف) حذف

ب) جایگزینی

¹- routine

²- nonroutine - فعالیت غیر روزمره فعالیتی است پیش بینی شده که بصورت عادی در سازمان انجام نمی شود مانند تعمیر نگهداری و راه اندازی

ج) کنترل های مهندسی

د) علامت گذاری / هشدارها و یا کنترل های اداری

ه) وسایل حفاظت فردی

سازمان باید اطمینان حاصل کند که ریسک های OH&S و کنترل های تعیین شده در هنگام ایجاد، اجرا و نگهداری سیستم مدیریت OH&S مورد توجه قرار می گیرند.

یاد آوری ۲- برای کسب راهنمایی های بیشتر در خصوص شناسایی خطرات، ارزیابی ریسک و تعیین کنترل ها به OHSAS 18002 مراجعه نمایید.

۲-۳-۴ الزامات قانونی و سایر الزامات

سازمان باید روش(های) اجرایی برای شناسایی و دستیابی به الزامات قانونی و سایر الزاماتی که برای آن کاربرد دارند ایجاد، اجرا و برقرار نگهدارد.

سازمان باید اطمینان حاصل کند که این الزامات قانونی و سایر الزامات قابل کاربرد که سازمان پذیرفته است، در ایجاد، اجرا و نگهداری سیستم مدیریت OH&S مورد توجه قرار می گیرند. سازمان باید این اطلاعات را به روز نگهدارد.

سازمان باید اطلاعات مرتبط با الزامات قانونی و سایر الزامات را به افرادی که تحت کنترل سازمان کار می کنند و نیز سایر طرف های ذینفع مرتبط ابلاغ نماید.

۳-۳-۴ اهداف و برنامه(ها)

سازمان باید اهداف مدون OH&S را در سطوح و بخش های مرتبط سازمان، ایجاد، اجرا و نگهداری نماید. اهداف باید در صورت عملی بودن قابل اندازه گیری بوده و با خط مشی OH&S سازگار باشند و شامل تعهد به پیشگیری از جراحت و بیماری، انطباق با الزامات قانونی قابل کاربرد و سایر الزاماتی که سازمان پذیرفته و نیز بهبود مداوم باشد.

سازمان به هنگام ایجاد و بازنگری اهداف، باید به الزامات قانونی و سایر الزاماتی که پذیرفته توجه کرده و ریسک های OH&S را در نظر بگیرد. همچنین سازمان باید به گزینه های فن آوری، الزامات مالی، عملیاتی و تجاری و نیز نظرات طرف های ذینفع مرتبط خود توجه نماید.

سازمان باید برنامه (هایی) برای دستیابی به اهداف خود ایجاد، اجرا و برقرار نگهدارد. این برنامه (ها) باید حداقل شامل موارد زیر باشد:

الف) تعیین مسئولیت و اختیار برای دستیابی به اهداف در بخش ها و سطوح مرتبط سازمان

ب) ساز و کار و چارچوب زمانی برای دستیابی به اهداف

به منظور حصول اطمینان از دستیابی به اهداف، برنامه(ها) باید در فواصل منظم و برنامه ریزی شده بازنگری و در صورت لزوم اصلاح شوند.

۴-۴ اجرا و عملیات

۱-۴-۴ منابع، نقش ها، مسئولیت، پاسخگویی و اختیار

مدیریت رده بالا باید مسئولیت نهایی OH&S و سیستم مدیریت OH&S را برعهده بگیرد.

مدیریت رده بالا باید تعهد خود را از طریق موارد ذیل به اثبات برساند :

الف) حصول اطمینان از دسترس بودن منابع لازم برای ایجاد، اجرا، نگهداری و بهبود سیستم مدیریت OH&S

یادآوری ۱- منابع شامل منابع انسانی و مهارت های تخصصی، زیر ساخت سازمانی، فن آوری و منابع مالی می باشند.

ب) تعریف نقش ها، تخصیص مسئولیت ها و پاسخگویی ها و تفویض اختیارات؛ به منظور تسهیل اثر بخشی مدیریت OH&S، نقش ها، مسئولیت ها، پاسخگویی ها و اختیارات باید مدون و ابلاغ گردد.

سازمان باید یک (یا چند) نفر از اعضای مدیریت رده بالا را با مسئولیت مشخص برای OH&S، جدا از سایر مسئولیت ها و با نقش و اختیار تعریف شده برای موارد ذیل منصوب نماید:

الف) حصول اطمینان از این که سیستم مدیریت OH&S براساس استاندارد OHSAS ایجاد، پیاده سازی و برقرار می شود

ب) حصول اطمینان از اینکه گزارش های عملکرد سیستم مدیریت OH&S برای بازنگری و استفاده از آنها به عنوان مبنایی برای بهبود سیستم مدیریت OH&S به مدیریت رده بالا ارائه می شوند.

یادآوری ۲- منصوب مدیریت رده بالا (به عنوان مثال در یک سازمان بزرگ یک عضو کمیته اجرایی یا هیئت مدیره) با حفظ مسئولیت پاسخگویی، ممکن است بخشی از وظایف خویش را به نماینده(های) مدیریت تابع خویش واگذار نماید. هویت منصوب مدیریت رده بالا باید برای کلیه افرادی که تحت کنترل سازمان کار می کنند مشخص باشد.

تمامی افرادی که مسئولیت مدیریت دارند باید تعهد خود را به بهبود مداوم عملکرد OH&S اثبات نمایند.

سازمان باید اطمینان حاصل نماید که افراد در محل کار مسئولیت جنبه هایی از OH&S که تحت کنترل آنهاست از جمله پیروی از الزامات OH&S که قابل کاربرد برای سازمان است را پذیرفته اند.

۴-۴-۲ شایستگی، آموزش و آگاهی

سازمان باید اطمینان حاصل نماید که کلیه کارکنان تحت کنترل سازمان که فعالیت های آنها می تواند تاثیر گزار بر OH&S باشد از شایستگی لازم بر اساس تحصیلات، آموزش یا تجربه متناسب برخوردارند و باید سوابق مرتبط را نگهداری نماید.

سازمان باید نیازهای آموزشی مرتبط با ریسک ها و سیستم مدیریت OH&S خود را شناسایی نماید. سازمان باید آموزش و یا سایر اقدامات برای برآورده سازی این نیازها فراهم آورده، اثر بخشی آموزش یا سایر اقدامات انجام شده را ارزیابی نموده و سوابق مرتبط را نگهداری نماید.

سازمان باید روش(های) اجرایی برای ایجاد آگاهی نسبت به موارد ذیل را برای افرادی که تحت کنترل آن کار می کنند ایجاد، اجرا و برقرار نگهدارد:

الف) پیامدهای OH&S اعم از بالفعل یا بالقوه ناشی از فعالیت های کاری و رفتار آنها و منافع OH&S حاصل از بهبود عملکرد فردی آنها

ب) نقش ها، مسئولیت ها و اهمیت آنها در دستیابی به انطباق با خط مشی OH&S و روشهای اجرایی و الزامات سیستم مدیریت OH&S شامل الزامات آمادگی و واکنش در وضعیت اضطراری

پ) پیامدهای بالقوه عدول از روش های اجرایی مشخص شده.

روش اجرایی آموزش باید سطوح مختلفی از موارد ذیل را در نظر گیرد:

(۱) مسئولیت، توانایی، مهارت های زبان و سواد

(۲) ریسک

۴-۴-۳ ارتباط، مشارکت و مشاوره

۴-۴-۳-۱ سازمان باید با توجه به خطرها و سیستم مدیریت OH&S خود روش(های) اجرایی را برای موارد ذیل اجرا و برقرار نماید:

الف) ارتباط درون سازمانی در میان سطوح و بخش های مختلف سازمان

ب) ارتباط با پیمانکاران و سایر بازدید کنندگان از محل کار

ج) دریافت، مستند سازی و پاسخگویی به ارتباطات مرتبط از طرف های ذینفع برون سازمانی

۴-۴-۳-۲ مشارکت و مشاوره

سازمان باید روش(های) اجرایی برای موارد ذیل را ایجاد، اجرا و برقرار نگهدارد.

الف) مشارکت کارکنان به واسطه:

- مداخله مناسب در شناسایی خطر، ارزیابی ریسک و تعیین کنترل ها
- مداخله مناسب در بررسی رویداد
- مداخله در تکوین و بازنگری خط مشی و اهداف OH&S
- مشاوره به هنگام بروز هرگونه تغییرات تاثیر گزار بر OH&S
- داشتن نماینده(هایی) در زمینه مسایل OH&S

کارکنان باید در مورد ترتیبات مشارکت خود از جمله اینکه چه کسی نماینده(های) آنها در مسایل OH&S است، مطلع شوند.

ب) مشاوره با پیمانکاران به هنگام بروز تغییرات تاثیر گزار بر OH&S آنها

سازمان باید اطمینان حاصل نماید که در موارد مقتضی طرف های ذینفع برون سازمانی در مورد مسایل OH&S مرتبط مورد مشورت قرار می گیرند.

۴-۴-۴ مستندات

مستندات سیستم مدیریت OH&S باید موارد زیر را در برگیرد:

الف) خط مشی و اهداف OH&S

ب) تشریح دامنه کاربرد سیستم مدیریت OH&S

پ) تشریح عناصر اصلی سیستم مدیریت OH&S و تعامل آنها و ارجاع به مستندات مرتبط

ت) مدارک، شامل سوابقی که تهیه آنها در این استاندارد OHSAS الزامی شده است

ث) مدارک، شامل سوابق تعیین شده توسط سازمان که برای حصول اطمینان از طرح ریزی، اجرا و کنترل اثر بخش فرایندهای مرتبط با مدیریت ریسک OH&S الزامی است.

یادآوری - این نکته مهم است که مستندات متناسب با سطح پیچیدگی، خطرات و ریسک های مرتبط بوده و به میزان حداقل لازم برای اثر بخشی و کارایی نگهداری می شود.

۴-۴-۵ کنترل مدارک

مدارک الزامی شده توسط سیستم مدیریت OH&S و این استاندارد باید تحت کنترل قرار گیرند. سوابق نوع خاصی از مدارک هستند و باید بر اساس الزامات مذکور در بند ۴-۵-۴ تحت کنترل باشند.

سازمان باید روش (های) اجرایی به منظور موارد ذیل ایجاد، اجرا و برقرار نگهدارد.

الف) تصویب مدارک از نظر کفایت قبل از صدور

ب) بازنگری و روز آمد کردن برحسب نیاز و تصویب مجدد مدارک

پ) حصول اطمینان از اینکه تغییرات و وضعیت کنونی تجدید نظر مدارک مشخص است

ت) حصول اطمینان از اینکه نسخ مربوطه از مدارک ذیربط در مکان های استفاده در دسترس هستند

ث) حصول اطمینان از اینکه مدارک به صورت خوانا باقی می ماند و به سهولت قابل شناسایی هستند

ج) حصول اطمینان از اینکه مدارکی با منشا بیرونی که توسط سازمان برای طرح ریزی و اجرا (اعمال)

سیستم مدیریت OH&S ضروری تعیین شده اند مشخص هستند و توزیع آن ها تحت کنترل است و

چ) پیشگیری از استفاده سهوی از مدارک منسوخ شده و مشخص کردن آن ها به نحو مناسب در صورتیکه

این نوع مدارک برای هر منظوری نگهداری شوند.

۴-۴-۶ کنترل عملیاتی

سازمان باید آن دسته از عملیات و فعالیت های مرتبط با خطرات شناسایی شده را که اعمال کنترل ها بر آنان جهت مدیریت ریسک OH&S ضروری است تعیین نماید.

این امر باید در برگیرنده مدیریت تغییر باشد (به بند ۴-۳-۱ رجوع شود)

برای این قبیل از عملیات و فعالیت ها سازمان باید موارد ذیل را اجرا و برقرار نگهدارد.

الف) کنترل های عملیاتی که برای سازمان و فعالیت های آن کاربرد دارند؛ سازمان باید این کنترل های عملیاتی را در کل سیستم مدیریت OH&S خود تلفیق نماید.

ب) کنترل های مرتبط با کالاها، تجهیزات و خدمات خریداری شده

ج) کنترل های مرتبط با پیمان کاران و سایر بازدید کنندگان محل کار

د) روش های اجرایی مدون برای پوشش دادن وضعیت هایی که فقدان آن ها (روش های اجرایی) ممکن است منجر به انحراف از خط مشی OH&S و اهداف شود.

ه) معیارهای عملیاتی تصریح شده برای وضعیت هایی که فقدان آن ها ممکن است منجر به انحراف از خط مشی OH&S و اهداف شود.

۴-۴-۷ آمادگی و واکنش در شرایط اضطراری

سازمان باید روش (های) اجرایی را به منظور موارد ذیل ایجاد، اجرا و برقرار نماید:

الف) شناسایی وضعیت های اضطراری بالقوه

ب) واکنش در مقابل چنین وضعیت های اضطراری

سازمان باید به وضعیت های اضطراری واقعی برای پیشگیری یا کاهش عواقب نامطلوب مرتبط با OH&S واکنش نشان دهد.

در طرح‌ریزی واکنش اضطراری، سازمان باید نیازهای طرف‌های ذینفع مرتبط مانند متولیان خدمات اضطراری و همسایگان را در نظر بگیرد.

سازمان باید همچنین به صورت دوره‌ای روش (های) اجرایی واکنش در وضعیت اضطراری خود را در صورت عملی بودن، به تناسب با مشارکت دادن طرف‌های ذینفع مرتبط به آزمایش بگذارد. سازمان باید به صورت دوره‌ای روش (های) اجرایی آمادگی و واکنش در وضعیت اضطراری را مورد بازنگری و در صورت لزوم به ویژه پس از آزمایش دوره‌ای و پس از وقوع وضعیت اضطراری مورد تجدید نظر قرار دهد. (به بند ۴-۵-۳ رجوع شود)

۴-۵-۵ بررسی

۴-۵-۱-۵ پایش و اندازه‌گیری عملکرد

سازمان باید روش (های) اجرایی برای پایش و اندازه‌گیری منظم عملکرد OH&S را ایجاد، اجرا و برقرار نگه‌دارد.

این روش (های) اجرایی باید موارد زیر را در بر گیرد:

(الف) مقیاس‌های کمی و کیفی متناسب با نیازهای سازمان

(ب) پایش میزان دستیابی به اهداف OH&S سازمان

(پ) پایش اثر بخشی کنترل‌ها (برای بهداشت و همچنین ایمنی)

(ت) مقیاس‌های کنش‌گرای عملکرد برای پایش انطباق با برنامه (های) مدیریت OH&S، کنترل‌ها و معیارهای عملیاتی

(د) مقیاس‌های واکنشی عملکرد برای پایش بیماری، رویدادها (شامل حوادث، شبه حوادث و غیره) و سایر شواهد پیشین عملکرد ناقص OH&S

(و) ثبت داده‌ها و نتایج پایش و اندازه‌گیری به میزان کافی برای تسهیل تحلیل بعدی اقدامات اصلاحی و پیشگیرانه.

چنانچه برای پایش و اندازه‌گیری عملکرد، به تجهیزاتی نیاز باشد، سازمان باید روش‌های اجرایی برای کالیبراسیون و نگهداری این تجهیزات، در موارد مقتضی ایجاد و برقرار نگه‌دارد. سوابق مربوط به فعالیت‌های کالیبراسیون و نتایج آن باید نگهداری شود.

۴-۵-۲ ارزیابی انطباق^۱

۴-۵-۲-۱ در راستای تعهد به انطباق (به بند ۴-۲-۴ پ رجوع شود) سازمان باید روش (های) اجرایی برای

ارزیابی دوره‌ای انطباق با الزامات قانونی قابل کاربرد را ایجاد، اجرا و برقرار نگه‌دارد (به بند ۴-۳-۲ رجوع شود) سازمان باید سوابق نتایج ارزیابی‌های دوره‌ای را نگهداری نماید.

یادآوری ۱- تناوب ارزیابی دوره‌ای ممکن است برای الزامات قانونی مختلف، متغیر باشد.

۴-۵-۲-۲ سازمان باید انطباق با سایر الزاماتی که پذیرفته است را ارزیابی نماید (به بند ۴-۳-۲ رجوع شود) سازمان ممکن است در نظر داشته باشد این دسته از ارزیابی ها را با ارزیابی انطباق با الزامات قانونی که در بند ۴-۵-۲-۱ اشاره شده ادغام نماید یا روش (های) اجرایی جداگانه ای را ایجاد نماید.

سازمان باید سوابق نتایج ارزیابی های دوره ای را نگهداری نماید.
یادآوری- تناوب ارزیابی دوره ای ممکن است برای سایر الزامات مختلفی که سازمان پذیرفته است متغیر باشد.

۴-۵-۳ بررسی رویداد، عدم انطباق، اقدام اصلاحی و اقدام پیشگیرانه

۴-۵-۳-۱ بررسی رویداد

سازمان باید روش (های) اجرایی به منظور ثبت، بررسی و تحلیل رویداد برای موارد ذیل ایجاد، اجرا و برقرار نگهدارد:

الف) تعیین نواقص ریشه ای ایمنی و OH&S و سایر عواملی که می توانند باعث یا دخیل در وقوع رویدادها شوند

ب) شناسایی نیاز به اقدام اصلاحی

پ) شناسایی فرصت ها برای اقدام پیشگیرانه

ت) شناسایی فرصت ها برای بهبود مداوم

بررسی ها باید به موقع انجام شوند.

رسیدگی به هر نوع نیاز شناسایی شده برای اقدام اصلاحی یا فرصت ها برای اقدام پیشگیرانه باید در راستای انطباق با بخش های مرتبط با بند ۴-۵-۳-۲ باشد.

نتایج بررسی رویداد باید مدون و نگهداری شوند.

۴-۵-۳-۲ عدم انطباق، اقدام اصلاحی و اقدام پیشگیرانه

سازمان باید روش (های) اجرایی برای رسیدگی به عدم انطباق (های) بالفعل و بالقوه و انجام اقدام اصلاحی و اقدام پیشگیرانه ایجاد، اجرا و برقرار نگهدارد.

روش (های) اجرایی باید الزامات مربوط به موارد زیر را تعیین کند:

الف) شناسایی و اصلاح عدم انطباق (ها) و اقدام (هایی) به منظور کاهش پیامدهای OH&S آن ها

ب) بررسی عدم انطباق (ها)، تعیین علل آن ها و انجام اقداماتی به منظور جلوگیری از وقوع مجدد آن ها

ج) ارزیابی نیاز به اقدام (هایی) برای پیشگیری از عدم انطباق (ها) و اجرای اقدامات مناسب طراحی شده به منظور جلوگیری از وقوع آن ها

د) ثبت و ابلاغ نتایج اقدامات اصلاحی و اقدامات پیشگیرانه انجام شده و

ه) بازنگری اثر بخشی اقدامات اصلاحی و اقدامات پیشگیرانه انجام شده.

هر گاه اقدام اصلاحی و اقدام پیشگیرانه منجر به شناسایی خطرات جدید یا تغییر یافته و یا نیاز به کنترل های جدید یا تغییر یافته شود، روش اجرایی باید الزام کند که اقدامات پیشنهاد شده باید قبل از اجرا مورد

ارزیابی قرار گیرند.

هر نوع اقدام اصلاحی یا اقدام پیشگیرانه که به منظور حذف علل عدم انطباق (های) بالفعل و بالقوه انجام می شود باید با ابعاد مشکلات و ریسک های OH&S متناسب باشد. سازمان باید اطمینان حاصل کند که هرگونه تغییرات ضروری ناشی از اقدام اصلاحی و اقدام پیشگیرانه در مستندات سیستم مدیریت OH&S اعمال می شود.

۴-۵-۴ کنترل سوابق

سازمان باید سوابق مورد نیاز را برای فراهم آوردن شواهد انطباق با الزامات سیستم مدیریت OH&S و همچنین نتایج بدست آمده ایجاد و برقرار نگهدارد. سازمان باید روش (های) اجرایی برای شناسایی، بایگانی و ذخیره، حفاظت، دستیابی، مدت نگهداری و تعیین تکلیف سوابق ایجاد، اجرا و برقرار نگهدارد. سوابق باید خوانا، قابل شناسایی و قابل دستیابی بوده و این گونه باقی بماند.

۴-۵-۵ ممیزی داخلی

سازمان باید اطمینان حاصل نماید که ممیزی های داخلی سیستم مدیریت OH&S در فواصل زمانی برنامه ریزی شده اجرا می شوند تا:

الف) تعیین کند که آیا سیستم مدیریت OH&S:

۱- با ترتیبات طرح ریزی شده برای مدیریت OH&S شامل الزامات این استاندارد OHSAS انطباق دارد؛

۲- به طور مناسب اجرا و برقرار نگهداشته می شود و

۳- در بر آورده کردن خط مشی و اهداف سازمان اثر بخش است.

ب) اطلاعاتی در خصوص نتایج ممیزی ها برای مدیریت فراهم می سازد.

برنامه (های) ممیزی باید بر اساس نتایج ارزیابی ریسک فعالیت های سازمان و نتایج ممیزی های قبلی ، توسط سازمان طرح ریزی، ایجاد، اجرا و برقرار نگهداشته شود.

روش (های) اجرایی ممیزی که به موارد ذیل اشاره می کند باید ایجاد، اجرا و برقرار نگهداشته شود.

الف) مسئولیت ها، شایستگی ها و الزامات برای طرح ریزی و انجام ممیزی ها، گزارش نتایج و نگهداری سوابق مربوطه؛

ب) تعیین معیار، دامنه، تناوب و شیوه های ممیزی

نحوه انتخاب ممیزان و انجام ممیزی ها باید باعث حصول اطمینان از عینی بودن و بی طرف بودن فرایند ممیزی گردد.

۴-۶ بازنگری مدیریت

مدیریت رده بالا باید سیستم مدیریت OH&S سازمان را در فواصل زمانی طرح ریزی شده مورد بازنگری قرار دهد تا از تداوم مناسب بودن، کفایت و اثر بخشی آن اطمینان حاصل کند.

این بازنگری باید ارزیابی فرصت های بهبود و نیاز به تغییر در سیستم مدیریت OH&S از جمله خط مشی و اهداف OH&S را شامل گردد.

سوابق بازنگری های مدیریت باید نگهداری شود.

- دروندهای بازنگری های مدیریت باید شامل اطلاعاتی راجع به موارد زیر باشند:
- الف) نتایج ممیزی های داخلی و پیروی از قوانین قابل کاربرد و سایر الزاماتی که سازمان پذیرفته است.
  - ب) نتایج مشارکت و مشاوره (به بند ۴-۴-۳ رجوع شود)
  - پ) ارتباط(های) مربوط به طرف های ذینفع برون سازمانی شامل شکایات؛
  - ت) عملکرد OH&S سازمان
  - ث) میزان برآورده شدن اهداف
  - ج) وضعیت بررسی رویدادها، اقدامات اصلاحی و اقدامات پیشگیرانه
  - چ) اقدامات پیگیرانه مربوط به بازنگری های قبلی مدیریت
  - ح) تغییر وضعیت ها، شامل تکوین قوانین و سایر الزامات مرتبط با OH&S ؛ و
  - خ) توصیه هایی برای بهبود
- بروندهای بازنگری های مدیریت باید سازگار با تعهد سازمان به بهبود مداوم بوده و باید شامل هر نوع تصمیمات و اقدامات مربوط به تغییرات احتمالی در موارد زیر باشد:
- الف) عملکرد OH&S
  - ب) خط مشی و اهداف OH&S
  - پ) منابع؛ و
  - ت) سایر عناصر سیستم مدیریت OH&S
- بروندهای مربوط به بازنگری مدیریت باید جهت ارتباط و مشاوره قابل دسترس و استفاده باشد.(به بند ۴-۳ رجوع شود)

پیوست الف

(اطلاعاتی)

مروری بر تغییرات استاندارد OHSAS 18001:2007 نسبت به OHSAS 18001:1999

سری استاندارد ارزیابی ایمنی و بهداشت حرفه ای (OHSAS)^۱ و به همراه آن OHSAS 18002 " خطوط راهنما برای اجرای OHSAS 18001 " برای پاسخگویی نیاز مشتری به استاندارد سیستم مدیریت ایمنی و بهداشت حرفه ای قابل تشخیص، تدوین شده است تا بتواند سیستم های مدیریت خود را ارزیابی کرده و گواهی بگیرند.

این استاندارد سازگار با استانداردهای سیستم مدیریت استاندارد ایران شماره ایزو ۹۰۰۱:۱۳۸۰، ISO 9001: 2000 (کیفیت) و ISO 14001: 2004 (زیست محیطی) به منظور تسهیل در یکپارچه سازی سیستم های مدیریت کیفیت، محیط زیست و ایمنی و بهداشت حرفه ای توسط سازمان هایی که تمایل به انجام آن دارند، تدوین شده است.

این استاندارد در زمانهای مناسب مورد بازنگری یا اصلاح قرار خواهد گرفت. بازنگری ها در زمانی که هر یک از نسخه های جدید استاندارد ایران به شماره های ایزو ۹۰۰۱ و ایزو ۱۴۰۰۱ منتشر شود برای اطمینان از ادامه روند سازگاری با آنها انجام می گیرد.

این استاندارد در صورتی که محتویات آن به عنوان یک استاندارد بین المللی منتشر شود، منسوخ خواهد بود.

ویرایش دوم این استاندارد که بصورت فنی مورد تجدید نظر قرار گرفته ویرایش اول (OHSAS 18001:1999) را باطل و جایگزین آن شده است.

تغییرات اساسی نسبت به ویرایش قبل عبارتند از:

- اهمیت " بهداشت " اکنون با تاکید بیشتری مطرح شده است.
- بر خلاف ویرایش قبل که با عنوان مدرک یا ویژگی خطاب می شد در این ویرایش با عنوان استاندارد خطاب می شود که همین امر نشانگر سازگاری بیشتر آن با استانداردهای ملی سیستم مدیریت ایمنی و بهداشت حرفه ای است.
- مدل " طرح، اجرا، بررسی و اقدام " در این ویرایش فقط در مقدمه آورده شده و در ابتدای هر بند اصلی قرار نگرفته است..
- انتشار مرجع در بند ۲ تنها محدود به مدارک بین المللی شده است.
- تعاریف جدیدی به این استاندارد اضافه شده و تعاریف قبلی نیز تجدید نظر گردیده است.
- بهبودی قابل توجهی در همسویی با استاندارد ISO 14001:2004 و سازگاری با استاندارد ایران شماره ایزو ۹۰۰۱:۱۳۸۰ در سراسر این استاندارد انجام شده است.
- واژه "ریسک قابل تحمل" با واژه "ریسک قابل قبول" جایگزین گردیده است (بند ۳-۱).
- واژه حادثه در بند مربوط به واژه رویداد جای گرفته است (بند ۳-۹).

^۱ - Occupational health and safety assessment series

- تعریف واژه خطر دیگر در برگیرنده آن دسته از خطراتی که باعث صدمه به اموال و محیط کاری و کارگاه می شود نیست (بند ۳-۶) این گونه از صدمات مستقیماً " به مدیریت ایمنی و بهداشت حرفه ای (که هدف این استاندارد است) مربوط نمی شود بلکه به مدیریت دارایی ارتباط دارد. با این وجود آن دسته از خطرات که بر ایمنی و بهداشت حرفه ای تاثیر گزار است می بایستی از طریق فرایند ارزیابی ریسک سازمان شناسایی و از طریق بکار گیری کنترل های ریسک مناسب کنترل شوند.
- زیر بندهای ۳-۳-۴ و ۴-۳-۴ در جهت سازگاری بیشتر با ISO 14001:2004 ادغام شده اند.
- یک الزام جدید برای در نظر گرفتن سلسله مراتب کنترل ها به عنوان قسمتی از طرح ریزی مدیریت ایمنی و بهداشت حرفه ای معرفی شده است (بند ۴-۳-۱).
- مدیریت تغییر اکنون به طور واضح تر بیان شده است (بند ۴-۳-۱ و بند ۴-۴-۶).
- بند جدیدی به نام ارزیابی انطباق معرفی شده است (بند ۴-۵-۲).
- الزامات جدیدی برای مشارکت و مشاوره معرفی شده است (بند ۴-۳-۲).
- الزامات جدیدی برای بررسی رویدادها معرفی شده است (بند ۴-۵-۳-۱).

پیوست ب
(اطلاعاتی)

مقایسه بین استاندارد ایران - ۱۸۰۰۱ : ۱۳۸۷ و ISO 14001 : 2004 و استاندارد ایران - ایزو ۹۰۰۱ : ۱۳۸۰
جدول الف - ۱ - مقایسه بین استاندارد ایران - ۱۸۰۰۱ : ۱۳۸۷ و ISO 14001 : 2004 و استاندارد ایران - ایزو ۹۰۰۱ : ۱۳۸۰

استاندارد ایران - ایزو ۹۰۰۱ : ۱۳۸۰		استاندارد ISO 14001 : 2004		استاندارد ایران - ۱۸۰۰۱ : ۱۳۸۷	
۰	مقدمه	-	مقدمه	-	مقدمه
۱-۰	کلیات				
۲-۰	رویکرد فرآیندی				
۳-۰	ارتباط با استاندارد ایران ایزو ۹۰۰۴				
۴-۰	سازگاری با سایر سیستم های مدیریت				
۱	دامنه کاربرد	1	دامنه کاربرد	۱	دامنه کاربرد
۱-۱	کلیات				
۱-۲	کاربرد				
۲	مراجع الزامی	2	مراجع الزامی	۲	مراجع الزامی
۳	اصطلاحات و تعاریف	3	اصطلاحات و تعاریف	۳	اصطلاحات و تعاریف
۴	سیستم مدیریت کیفیت (فقط عنوان)	4	الزامات سیستم مدیریت زیست محیطی	۴	عناصر سیستم مدیریت OH&S (فقط عنوان)
۴-۱	الزامات عمومی	1 - 4	الزامات عمومی	۱ - ۴	الزامات عمومی
۵-۵	مسئولیت، اختیار و انتقال اطلاعات				
۱-۵-۵	مسئولیت اختیار				

استاندارد ایران - ایزو ۱۳۸۰:۹۰۰۱		استاندارد ISO 14001:2004		استاندارد ایران - ۱۸۰۰۱:۱۳۸۷	
۱-۵	تعهد مدیریت	2 - 4	خط مشی زیست محیطی	۲ - ۴	خط مشی OH&S
۳ - ۵	خط مشی کیفیت				
۱-۵-۸	بهبود مداوم				
۴-۵	طرح ریزی (فقط عنوان)	3 - 4	طرح ریزی (فقط عنوان)	۳-۴	طرح ریزی(فقط عنوان)
۲-۵	مشتری محوری	1- 3 - 4	جنبه های زیست محیطی	۱-۳-۴	شناسایی خطر
۱-۲-۷	تعیین الزامات و یا خواسته های مربوط به محصول				ارزیابی ریسک و تعیین کنترل ها
۲-۲-۷	بازنگری الزامات و یا خواسته های مربوط به محصول				
۲-۵	مشتری محوری	2-3-4	الزامات قانونی و سایر الزامات	۲-۳-۴	الزامات قانونی و سایر الزامات
۱-۲-۷	تعیین الزامات و یا خواسته های مربوط به محصول				
۱-۴-۵	اهداف کیفیت	3 - 3 - 4	اهداف و برنامه ها	۳-۳-۴	اهداف و برنامه ها
۲-۴-۵	طرح ریزی سیستم مدیریت کیفیت				
۱-۵-۸	بهبود مداوم				
۷	پدیدآوری محصول (فقط عنوان)	4 - 4	اجرا و عملیات (فقط عنوان)	۴-۴	اجرا و عملیات (فقط عنوان)
۱-۵	تعهد مدیریت	1 - 4 - 4	منابع، نقش ها، مسئولیت، پاسخگویی	۱-۴-۴	منابع، نقش ها، مسئولیت، پاسخگویی و اختیار
۱-۵-۵	مسئولیت و اختیار		و اختیار		
۲-۵-۵	نماینده مدیریت				
۱-۶	فراهم کردن منابع				
۳-۶	زیرساخت				
۱-۲-۶	کلیات (منابع انسانی)	2 - 4 - 4	شایستگی، آموزش و آگاهی	۲-۴-۴	شایستگی ، آموزش و آگاهی
۲-۲-۶	شایستگی، آگاهی و آموزش				

استاندارد ایران - ایزو ۱۳۸۰۰:۹۰۰۱		استاندارد ISO 14001:2004		استاندارد ایران - ۱۳۸۷:۱۸۰۰۱	
۳-۵-۵	انتقال اطلاعات در درون سازمان	3 - 4 - 4	انتقال اطلاعات	۳-۴-۴	ارتباط ، مشارکت و مشاوره
۳-۵-۷	تبادل اطلاعات بامشتری				
۱-۲-۴	(الزامات مربوط به مستندات) کلیات	4 - 4 - 4	مستندات	۴-۴-۴	مستندات
۳-۲-۴	کنترل مدارک	5 - 4 - 4	کنترل مدارک	۵-۴-۴	کنترل مدارک
۱-۷	طرح ریزی پدیدآوری محصول	6 - 4 - 4	کنترل عملیاتی	۶-۴-۴	کنترل عملیاتی
۲-۷	فرآیندهای مرتبط بامشتری				
۱-۲-۷	تعیین الزامات مربوط به محصول				
۲-۲-۷	بازنگری الزامات مربوط به محصول				
۱-۳-۷	طرح ریزی طراحی و تکوین				
۲-۳-۷	دروندادهای طراحی و تکوین				
۳-۳-۷	بروندادهای طراحی و تکوین				
۴-۳-۷	بازنگری طراحی و تدوین				
۵-۳-۷	تصدیق طراحی و تدوین				
۶-۳-۷	صحه گذاری طراحی و تدوین				
۷-۳-۷	کنترل تغییرات طراحی و تکوین				
۱-۴-۷	فرآیند خرید				
۲-۴-۷	اطلاعات خرید				
۳-۴-۷	تصدیق محصول خریداری شده				
۵-۷	تولید و ارائه خدمات				
۱-۵-۷	کنترل تولید و ارائه خدمات				
۲-۵-۷	صحه گذاری فرآیندهای تولید و ارائه خدمات				
۵-۵-۷	محافظت از محصول				

استاندارد ایران - ایزو ۱۳۸۰:۹۰۰۱		استاندارد ISO 14001:2004		استاندارد ایران - ۱۸۰۰۱:۱۳۸۷	
۳-۸	کنترل محصول نامنطبق	7-4-4	آمادگی و واکنش در شرایط اضطراری	۷-۴-۴	آمادگی و واکنش در شرایط اضطراری
۸	اندازه گیری، تحلیل و بهبود (فقط عنوان)	5-4	بررسی (فقط عنوان)	۵-۴	بررسی (فقط عنوان)
۶-۷ ۱-۸ ۳-۲-۸ ۴-۲-۸ ۴-۸	کنترل وسائل پایش و اندازه گیری (اندازه گیری تحلیل و بهبود) کلیات پایش و اندازه گیری فرآیندها پایش و اندازه گیری محصول تحلیل داده ها	1-5-4	پایش و اندازه گیری	۱-۵-۴	پایش و اندازه گیری عملکرد
۳-۲-۸ ۴-۲-۸	پایش و اندازه گیری فرآیندها پایش و اندازه گیری محصول	2-5-4	ارزیابی انطباق	۲-۵-۴	ارزیابی انطباق
-	-	-	-	۳-۵-۴	بررسی رویداد، عدم انطباق، اقدام اصلاحی و اقدام پیشگیرانه (فقط عنوان)
-	-	-	-	۱-۳-۵-۴	بررسی رویداد
۳-۸ ۴-۸ ۲-۵-۸ ۳-۵-۸	کنترل محصول نامنطبق تحلیل داده ها اقدام اصلاحی اقدام پیشگیرانه	4-5-3	عدم انطباق، اقدام اصلاحی و اقدام پیشگیرانه	۲-۳-۵-۴	عدم انطباق، اقدام اصلاحی و پیشگیرانه

استاندارد ایران - ایزو ۱۸۰۰۱:۹۰۰۱		استاندارد ISO 14001:2004		استاندارد ایران - ۱۸۰۰۱:۱۳۸۷	
۴-۲-۴	کنترل سوابق	4-5-4	کنترل سوابق	۴-۵-۴	کنترل سوابق
۲-۲-۸	ممیزی داخلی	5-5-4	ممیزی داخلی	۵-۵-۴	ممیزی داخلی
۱-۵ ۶-۵ ۱-۶-۵ ۲-۶-۵ ۳-۶-۵ ۱-۵-۸	تعهد مدیریت بازنگری مدیریت (فقط عنوان) کلیات درون داد بازنگری برون داد بازنگری بهبود مداوم	6-4	بازنگری مدیریت	۶-۴	بازنگری مدیریت

پیوست ج (اطلاعاتی)

ارتباط بین OHSAS 18001, OHSAS 18002 و ILO-OSH 2001

خطوط راهنمای سیستمهای مدیریت ایمنی و بهداشت حرفه ای

ج-۱ مقدمه

این پیوست تفاوت‌های کلیدی بین خطوط راهنمای سازمان بین المللی کار (ILO-OSH) و مدارک OHSAS را شناسایی کرده و یک ارزیابی مقایسه ای از الزامات متفاوت آنها فراهم می کند. بایستی توجه داشت که هیچ تفاوت قابل ملاحظه ای شناسایی نشده است. بنابراین ممکن است به سازمانهایی که سیستم مدیریت OH & S را بر اساس OHSAS18001 پیاده کرده اند، اطمینان داده شود که سیستم مدیریت OH&S آنها هم چنین با خطوط راهنمای توصیه ای ILO-OSH سازگار است. جدول ارتباط بین بندهای مجزا مدارک OHSAS و خطوط راهنمای ILO-OSH در ب-۴ داده شده است.

ج-۲ نگاه کلی

دو هدف ابتدایی خطوط راهنمای ILO-OSH عبارتند از:

الف- کمک به کشورها در ایجاد یک چارچوب ملی برای سیستم های مدیریت ایمنی و بهداشت حرفه ای و ب-فراهم آوردن راهنمایی برای سازمان ها به منظور تلفیق عناصر OH&S در خط مشی کلی و برنامه های مدیریتی سازمان

OHSAS18001 الزاماتی را برای سیستمهای مدیریت OH&S فراهم ساخته تا سازمان ها قادر به کنترل ریسک ها و بهبود عملکرد OH&S خود باشند. OHSAS 18002 راهنمایی برای اجرای OHSAS18001 ارائه می دهد. بنابراین مدارک OHSAS بابخش ۳ خطوط راهنمای ILO-OSH "سیستم مدیریت ایمنی و بهداشت حرفه ای در سازمان" سازگار هستند .

ج ۳ تحلیل جزئیات خطوط راهنمای بخش ۳ ILO-OSH در مقایسه با مدارک OHSAS

ج ۳ - ۱ دامنه کاربرد

خطوط راهنمای ILO-OSH بر کارگران تمرکز دارد. استانداردهای OHSAS از ILO-OSH وسیع تر بوده و بر افراد تحت کنترل سازمان و دیگر طرفهای ذینفع نیز تمرکز دارد.

ج ۳-۲ الگوهای سیستم مدیریت OH&S

الگوهایی که عناصر اصلی سیستم مدیریت OH&S را بر اساس خطوط راهنمای ILO-OSH و یا مدارک OHSAS به تصویر می کشند، معادل خواهند بود.

ج ۳-۳ بخش ۳-۲ ILO-OSH: مشارکت کارگران

خطوط راهنمای ILO-OSH، زیربخش ۳-۲-۴ توصیه می کند که "کارفرما می بایست به طریق مقتضی از ایجاد و عملکرد کارآی کمیته ایمنی و بهداشت و شناسایی نمایندگان ایمنی و بهداشت کارگران بر اساس روش ها و قوانین ملی اطمینان حاصل کند"

ج ۳-۴ بخش ۳-۳ ILO-OSH: مسئولیت و پاسخگویی

خطوط راهنمای ILO-OSH در ۳-۳-۱ (h) به ایجاد برنامه های ارتقاء بهداشت و پیشگیری توصیه کرده است. دراستاندارد OHSAS هیچ الزامی برای آن وجود ندارد.

ج ۳-۳ بخش ۳-۴ ILO-OSH: شایستگی و آموزش

توصیه زیر بخش ۳-۴-۴ خطوط راهنمای ILO-OSH:

"آموزش می بایست برای کلیه شرکت کنندگان بدون هیچ هزینه ای فراهم شود و در صورت امکان در طی ساعات کاری انجام گیرد." این الزام در مدارک OHSAS وجود ندارد.

ج ۳-۶ بخش ۳-۱۰-۴ خرید^۱

خطوط راهنمای ILO-OSH تاکید می کند که الزامات ایمنی و بهداشت سازمان می بایست در ویژگی های خرید و لیزینگ لحاظ شود. استانداردهای OHSAS خرید را از طریق الزامات خود در ارزیابی ریسک، شناسایی الزامات قانونی و ایجاد کنترل های عملیاتی مد نظر قرار می دهند.

ج ۳-۷ بخش ۳-۱۰-۵ ILO-OSH پیمانکاری

خطوط راهنمای ILO-OSH گام های لازم برای اطمینان از اینکه الزامات ایمنی و بهداشت سازمان برای پیمانکاران اعمال می شوند را تعریف می کند. (این خطوط راهنما همچنین خلاصه ای از اقدامات مورد نیاز جهت حصول اطمینان از اعمال الزامات را فراهم می کنند. این موضوع در OHSAS به طور تلویحی آمده است.

ج ۳-۸ بخش ۳-۱۲ ILO-OSH بررسی جراحی ها، بیماری، امراض و رویدادهای مرتبط با کار

واثر آنها بر عملکرد ایمنی و بهداشت

خطوط راهنمای ILO-OSH بازنگری اقدامات اصلاحی و پیشگیرانه را از طریق فرآیند ارزیابی ریسک قبل از اجرا الزام نمی کند. درحالیکه در بند ۴-۵-۳-۲ OHSAS 18001 این مسئله قید شده است.

ج ۳-۹ بخش ۳-۱۳ ILO-OSH ممیزی

خطوط راهنمای ILO-OSH مشاوره در انتخاب ممیزان را توصیه می کند. در مقابل، مدارک OHSAS الزام می کند که افراد ممیزی باید عینی و بی طرفانه باشند.

ج ۳-۱۰ بخش ۳-۱۶ ILO-OSH بهبود مداوم

در خطوط راهنمای ILO-OSH بهبود مداوم یک بند فرعی مجزا است و به طور مفصل ترتیباتی راکه می بایست برای دستیابی به آن انجام شود را بیان می کند. ترتیبات مشابه از طریق مدارک OHSAS به طور مفصل شرح داده شده اند ولی یک بند مرتبط مجزا برای آن نیامده است.

پیوست ج (اطلاعاتی)

مقایسه بین بندهای مدارک OHSAS و بندهای خطوط راهنمای ILO-OSH

جدول ج-۱ مقایسه بین بندهای مدارک OHSAS و خطوط راهنمای ILO-OSH

خطوط راهنمای ILO-OSH	بند	OHSAS	بند
مقدمه سیستم مدیریت ایمنی و بهداشت حرفه ای در سازمان	3-0	مقدمه	---
سازمان بین المللی کار	---	پیش گفتار	--
اهداف	1-0	دامنه کاربرد	1
کتاب شناسی	---	مراجع الزامی	2
واژه نامه	---	اصطلاحات و تعاریف	3
---	---	عناصر سیستم مدیریت OH&S (فقط عنوان)	4
سیستم مدیریت ایمنی و بهداشت حرفه ای در سازمان	3-0	الزامات عمومی	4-1
خط مشی ایمنی و بهداشت حرفه ای بهبود مداوم	3-1 3-16	خط مشی OH&S	4-2
طرح ریزی و اجرا (فقط عنوان)	---	طرح ریزی (فقط عنوان)	4-3
بازنگری اولیه طرح ریزی، تکوین و اجراسیستم پیشگیری از خطر اقدامات پیش گیرانه و کنترلی مدیریت تغییر پیمانکاری	3-7 3-8 3-10 3-10-1 3-10-2 3-10-5	شناسایی خطر، ارزیابی ریسک و تعیین کنترل ها	4-3-1
(بازنگری اولیه) (اقدامات پیشگیرانه و کنترلی)	3-7-2 3-10-7-2	الزامات قانونی و سایر الزامات	4-3-2
طرح ریزی، تکوین و اجراسیستم اهداف ایمنی و بهداشت حرفه ای بهبود مداوم	3-8 3-9 3-16	اهداف و برنامه (ها)	4-3-3
---	---	اجرا و عملیات (فقط عنوان)	4-4
مسئولیت و پاسخگویی طرح ریزی، تکوین و اجراسیستم بهبود مداوم	3-3 3-8 3-16	منابع، نقش ها، مسئولیت، پاسخگویی و اختیار	4-4-1

شایستگی و آموزش	3-4	شایستگی ، آموزش و آگاهی	4-4-2
-----------------	-----	-------------------------	-------

خطوط راهنماهای ILO-OSH	بند	OHSAS	بند
مشارکت کارکنان ارتباط	3-2 3-6	ارتباط، مشارکت و مشاوره	4-4-3
مستندات سیستم مدیریت ایمنی و بهداشت حرفه ای	3-5	مستندات	4-4-4
مستندات سیستم مدیریت ایمنی و بهداشت حرفه ای	3-5	کنترل مدارک	4-4-5
مدیریت خرید پیمانکاری	3-10-2 3-10-4 3-10-5	کنترل عملیاتی	4-4-6
آمادگی یا واکنش و پیشگیری در شرایط اضطراری	3-10-3	آمادگی و واکنش در شرایط اضطراری	4-4-7
ارزیابی (فقط عنوان)	--	بررسی (فقط عنوان)	4-5
اندازه گیری و پایش عملکرد	3-11	پایش و اندازه گیری عملکرد	4-5-1
---	---	ارزیابی تطابق	4-5-2
---	---	بررسی رویداد، عدم انطباق ، اقدامات اصلاحی و پیشگیرانه (فقط عنوان)	4-5-3
بررسی جراحات ها، بیماری ها و رویدادهای مرتبط با کار و اثرات آنها بر عملکرد ایمنی و بهداشت بهبود مداوم	3-12 3-16	بررسی رویداد	4-5-3-1
اقدام پیشگیرانه و اقدام اصلاحی	3-15	عدم انطباق، اقدام اصلاحی و پیشگیرانه	4-5-3-2
مستندات سیستم مدیریت ایمنی و بهداشت حرفه ای	3-5	کنترل سوابق	4-5-4
ممیزی	3-13	ممیزی داخلی	4-5-5
بازنگری مدیریت بهبود مداوم	3-14 3-16	بازنگری مدیریت	4-6

پیوست پ (اطلاعاتی)

مروری بر تغییرات استاندارد OHSAS 18001:2007 نسبت به OHSAS 18001:1999

سری استاندارد ارزیابی ایمنی و بهداشت حرفه ای و به همراه آن OHSAS 18002 " خطوط راهنما برای اجرای OHSAS 18001 " برای پاسخگویی نیاز مشتری به استاندارد سیستم مدیریت ایمنی و بهداشت حرفه ای قابل تشخیص تدوین شده است تا بتوانند سیستم های مدیریت خود را ارزیابی کرده و گواهی بگیرند.

این استاندارد سازگار با استانداردهای سیستم مدیریت ایران ایزو 9001: 2000 (کیفیت) و ISO 14001: 2004 (زیست محیطی) به منظور تسهیل در یکپارچه سازی سیستم های مدیریت کیفیت ، محیط زیست و ایمنی و بهداشت حرفه ای توسط سازمان هایی که تمایل به انجام آن دارند، تدوین شده است. این استاندارد در زمانهای مناسب مورد بازنگری یا اصلاح قرار خواهد گرفت. بازنگری ها در زمانی که هر یک از نسخه های جدید ISO 9001 و ISO 14001 منتشر شود برای اطمینان از ادامه روند سازگاری با آنها انجام می گیرد.

این استاندارد در صورتی که محتویات آن به عنوان یک استاندارد بین المللی منتشر شود ، منسوخ خواهد بود.

ویرایش دوم این استاندارد که بصورت فنی مورد تجدید نظر قرار گرفته ویرایش اول (OHSAS 18001:1999) را باطل و جایگزین آن شده است. تغییرات اساسی نسبت به ویرایش قبل عبارتند از:

- اهمیت " بهداشت " اکنون با تاکید بیشتری مطرح شده است.
- بر خلاف ویرایش قبل که با عنوان مدرک یا ویژگی خطاب می شد در این ویرایش با عنوان استاندارد خطاب می شود که همین امر نشانگر سازگاری بیشتر آن با استانداردهای ملی سیستم مدیریت ایمنی و بهداشت حرفه ای است.
- مدل " طرح، اجرا، بررسی و اقدام " در این ویرایش فقط در مقدمه آورده شده و در ابتدای هر بند اصلی قرار نگرفته است..
- انتشار مرجع در بند ۲ تنها محدود به مدارک بین المللی شده است.
- تعاریف جدیدی به این استاندارد اضافه شده و تعاریف قبلی نیز تجدید نظر گردیده است.
- بهبودی قابل توجهی در همسویی با استاندارد ISO 14001:2004 و سازگاری با ISO 9001:2000 در سراسر این استاندارد انجام شده است.
- واژه "ریسک قابل تحمل" با واژه "ریسک قابل قبول" جایگزین گردیده (بند ۳-۱).
- واژه حادثه در بند مربوط به واژه رویداد جای گرفته است (بند ۳-۹).

- تعریف واژه خطر دیگر در برگیرنده آن دسته از خطراتی که باعث صدمه به اموال و محیط کاری و کارگاه می شود نیست (بند ۳-۶) این گونه از صدمات مستقیماً " به مدیریت ایمنی و بهداشت حرفه ای (که هدف این استاندارد است) مربوط نمی شود بلکه به مدیریت دارایی ارتباط دارد. با این وجود آن دسته از خطرات که بر ایمنی و بهداشت حرفه ای تاثیر گزار است می بایستی از طریق فرایند ارزیابی ریسک سازمان شناسایی و از طریق بکار گیری کنترل های ریسک مناسب کنترل شوند.
- زیر بندهای ۳-۳-۴ و ۴-۳-۴ در جهت سازگاری بیشتر با ISO 14001:2004 ادغام شده اند.
- یک الزام جدید برای در نظر گرفتن سلسله مراتب کنترل ها به عنوان قسمتی از طرح ریزی مدیریت ایمنی و بهداشت حرفه ای معرفی شده است (بند ۴-۳-۱).
- مدیریت تغییر اکنون به طور واضح تر بیان شده است (بند ۴-۳-۱ و بند ۴-۴-۶).
- بند جدیدی به نام ارزیابی تطابق معرفی شده است (بند ۴-۵-۲).
- الزامات جدیدی برای مشارکت و مشاوره معرفی شده است (بند ۴-۴-۳-۲).
- الزامات جدیدی برای بررسی رویدادها معرفی شده است (بند ۴-۵-۳-۱).